

er det nødvendigt at have et vist kendskab til tidligere tiders administration. Hvert afsnit i oversigten indledes med en redegørelse for det paagældende embedes myndighedsomraade, og bogen har derfor værdi ud over det rent arkivvejledende som en kort oversigt over Nordslesvigs administrative forhold; intetsteds i Danmark har jurisdiktionsordningen været saa indviklet som netop her, og derfor er disse indledende redegørelser særdeles kærkomne. Ligeledes er det prisværdigt, at der er meddelt saa fyldige litteraturhenvisninger. Som tillæg findes en yderst nyttig fortegnelse over hvert enkelt sogns jurisdiktionsforhold.

Ved grænsereguleringerne i 1864 kom tidligere slesvigske omraader til kongeriget og gamle enklaver til hertugdømmet. De vanskeligheder, der er opstaaet ved uoverensstemmelse mellem gamle og nye administrative grænser, har arkivmyndighederne søgt at løse ved at lægge mest muligt af det gamle enklavestof i Aabenraa og mest muligt af arkivmaterialet vedrørende de 8 sogne i Viborg. Anmelderen vil gerne benytte lejligheden til at beklage denne ordning, der har medført, at protokolrækker og tilhørende bilag nu ligger paa forskellige steder. Det er faktisk til ringe glæde for alle parter. Det forekommer mig, at det mest rationelle vilde være at sætte 1864 som skel og henvise interesserede, der vil studere enklavernes forhold til Viborg før den tid og til Aabenraa efter den tid og omvendt for de 8 sognes vedkommende. Kan der ikke laves om paa det endnu? *Troels Fink.*

Med Arkivar P. B. Grandjeans statelige Værk *Dansk Sigillografi*, udgivet med Understøttelse af Carlsbergfondet (Kbh. 1944, 350 Sider) har de skandinaviske Lande faaet en særlig Haandbog i Seglvæsenet. Forf. har stillet sig den Opgave at give en detaljeret Skildring af alle de ydre Forhold, der knytter sig til Seglene, f. Eks. deres Form, Anbringelse paa Dokumentet, Substans, Farve, Figurindhold og Omskrift. I det foreliggende store Værk har Forf. samlet sine Erfaringer fra et langt Livs flittige Sysse med de middelalderlige Segl, og hver Side bærer Vidnesbyrd om en fint opøvet Evne til at iagttage selv de mindste Nuancer. Fremstillingen bygger paa et meget omfattende Materiale, baade trykt og utrykt, og formodentlig findes der ikke mange Segl i det danske Rigsarkivs righoldige Samling, som ikke er blevet vendt og drejet adskillige Gange. Ogsaa norske og svenske Segl har Forf. et intimt Kendskab til, og de forskellige nordiske Typer ses saavidt muligt paa Baggrund af Udviklingen i Europas førende Kulturlande. Til trods for at Skildringen er bygget op paa utallige

Enkeltiagttagelser, dette gælder navnlig det store Kapitel om Omskrifter og Indskrifter, er Fremstillingens Overskuelighed ikke gaaet tabt. Formodentlig findes der kun een Mand her i Landet, der vilde være istand til med virkelig Sagkundskab at vurdere den Indsats, der er ydet, og kritisere Enkeltheder, men han er udelukket fra at lade sin Rost lyde. Et udførligt Sagregister øger Bogens Værdi som Haandbog, og en Række fortrinlige Reproduktioner lever op i Fremstillingen og letter Tilegnelsen.

Harald Jørgensen.

I en lille Mindebog *Professor Ludvig Daae* (Oslo 1944, Cammermeyers Boghandel, 174 Sider) har Overbibliotekar Wilhelm Munthe tegnet et fint opfattet Portræt af denne grundlærde, temperamentsfulde Humanist. I Danmark bliver .de, der endnu personlig kan mindes Ludvig Daae, færre og færre, og i Norge har hans yderliggaaende politiske Virksomhed bidraget til at kaste et højt ufortjent Glemselens Slør over hans ejendommelige Personlighed og ikke ubetydelige videnskabelige Fortjenester. Med Rette karakteriserer Munthe Daae som »et av de merkeligste studiehoder i Norges lærde anegalleri«, og bl. a. paa Grundlag af fyldige personlige Erindringer er det lykkedes Forf. paa træffende Maade at skildre Daae som Forsker og Universitetslærer, som Politiker og Menneske. Mesterligt er især Kapitlet »Tre historiske Professorer«, hvori Forf. med stor Upartiskhed sammenstiller og kendetegner de tre, indbyrdes saa uendeligt forskellige, historiske Universitetslærere: Ernst Sars, Gustav Storm og Ludvig Daae. Midt imellem Ideologen Sars og Kildekritikeren Storm anviser Munthe Daae Pladsen som »selve historiens levende strøm«.

Gennem en Menneskealder (1876—1910) har Daae som Professor i Historie haft stor Betydning for adskillige Generationer af Historikere, men endnu videre naaede han ved sit omfattende, om end noget spredte, Forfatterskab. Daaes Interesser og Studiefelter var mange og højt forskellige, politisk Historie, Topografi og Biografi, Kirke-, Skole- og Lærdomshistorie — og overalt har han leveret værdifulde Arbejder, der udmærker sig ved solid Lærdom og alsidig Opfattelse af den historiske Udvikling. Sit Særpræg fik store Dele af Daaes Forfatterskab ved hans Tilknytning til gammel humanistisk Tradition. Beklages maa det, at det ikke lykkedes ham at virkeliggøre sin Ungdoms Drøm at skrive et større sammenhængende Værk, den Fortsættelse af C. F. Allens Skildring af Danmarks og Norges Historie, som han havde planlagt for 1536—1570.